

Fotografların Bıraktığı İzler V

– cumayazıları • 03 Aralık 2011

Cuma Yazıları

Konu: Fotoğrafların Bıraktığı İzler – V

Fotoğrafların bıraktığı izlerden bir tanesi de, günümüzde kadar uzanan ve hafızalarda derinden izler bırakan bir gönül adamı olan Mevlana Celaleddin Rumi'dir. "Ölümümüzden sonra mezarımızı yerde aramayınız. Bizim mezarımız ariflerin gönüllerindedir" diyecek kadar mütevazi olan Mevlana 30 Eylül 1207 Yılında Afganistan sınırlarında yer alan Belh şehrinde dünya'ya gelmiştir. Çocukluk yıllarını Belh'te geçiren Mevlana, babasının o dönemin sultanıyla dini konularında görüş ayrılıklarını düştüğünden ötürü, 1212 Yılında Konya'ya göç etmişlerdir...

Babasının ünü ve saygınlığı yakın coğrafyada bilindiğinden ötürü, göç boyunca her yerde babasına büyük bir saygı ve yakınlık gösterilmiştir. Konakladığı şehirlerin sultanları kendilerini saraylarda ağırlamak istese de, aile her zaman medreselerde konaklamayı tercih etmişlerdir. Göç esnasında, Bağdat, Mekke, Medine, Kudüs, Şam, Malatya, Erzincan, Kayseri gibi yerleri dolaştıktan sonra, 1221 Yılında Konya (Karaman'a) ulaşmışlardır. Karaman'da yedi yıl kaldıktan sonra, Selçuklu hükümdarı Alaeddin Keykubad'ın ısrarı üzerine, Konya'ya yerleşmişlerdir...

Bu tarihte Mevlana babasını kaybettiğinden, medresenin ve dergahın bütün yükü omuzlarına binmiştir. Bu durum karşısında, babasının önde gelen müridlerinden Seyyid Burhannedin gelir ve tasavvufi yönden Mevlana'nın yetişmesine yardımcı olur. Mevla daha sonra, Şam Makdemiye Medresesi'ne gider ve orada altı yıl kaldıktan sonra tekrar Konya'ya döner. Hocası Seyyid Burhannedin vefat ettikten sonra, medrese ile meşgul olan Mevlana, hayatını baştan yazıp ve değiştirecek olan adamla tanıştı. Bu adam Şems'ten başkası değildi. 1244 Yılında Konya'ya gelen Şems ile koca bir okyanus olan, tasavvuf'a gönül verdi...

Şems alim olmakla birlikte ruhani bir cezbenin tesiri altında bulunan bir kişilikti. Mevlana'yı dolu ve yanmaya hazırlamış bir lamba gibi telakki eden kimseler, Şems'in mevkiini de bir kibritin yaptığı işe benzettiler. Başka bir görüşte, Şems Mevlana'yı ateşe attı. Ancak o ateş öyle güçlü bir ateş ti ki, içinde Şems'i de yakıp kül etti. Şems her gün saatlerce dergahta Mevlana ile birlikte sohbetler ediyor ve sürekli tasavvuf felsefesinden bahsetmekteydi. Öyle ki, Mevlana günlerce, yemeden içmeden Şems ile dergahta sohbetler edermiş. Bu durum karşısında Konya halkı Şems'e olan öfkeleri her geçen gün artmış, Mevlana'yı elimizden altı diye müritleri türlü, türlü dedikodular çıkartmış. Bu durum karşısında Şems bir gün ansızın ortadan kaybolmuş.(1246) Bu durum karşısında Mevlana çok üzülür ve bir süre kendisini inzivaya çeker...

Bir yıl sonra Şems'in Şam'da olduğunu öğrenen Mevlana, Oğlu sultan Veledi'i hediyeler ile birlikte Şems'e gönderir. Şems bu istediği kabul edip, tekrar Konya'ya döner. Mevlana eskisi gibi, neşesi yerine gelir ve Şems ile kaldığı yerden sohbetlerine devam ederler. Ancak Mevlana'nın oğlu sultan Veled, Şems'e olan düşmanlığını devam ettirir. Çok geçmeden Şems ya öldürülür ya da ortadan kaybolur. Mevlana yine eski hüzünlü günlerine, Şems'ten yoksun günlere döner. Şam'a Şems'i aramaya gitse de, nafi değildir...

Şems'in ölümünden veya gidişinden sonra, Mevlana kendini gece gündüz gazellere ve şiirlere verir. Ağlayışları bütün Konya'nın yüreğini acıtır. Bur yandan gönlünün rahatlatırken, bir yandan da, yeni bir dost arayışına girer. Mevlana'nın gönü dostu olarak bulduğu diğer bir kişi de, Konyalı Selahaddin-i Zerkubi olur. Zerkubi altın kuyumcusudur, okuma yazması olmamasına rağmen, Mevlana ile sıcak bir bağ yakalar. Onunla bir bedende yaşayan tek can gibi bağ kurar ve yerine şeyh ilan eder. Müridlerin irşadını ona havale eder. On yıl kadar süren butlu bir dostluğun ardından, Selahaddin-i Zerkubi vefat eder...

Mevlana, daha sonra kendisine içindeki nur hazinelerini keşfettiren Çelebi Hüsameddin Muhammed ile tanıştı. Hem dostu hem de halife olarak seçti. Hüsamadden Muhammed, ahi şeyhliği yapmış bir sülaleden geliyorlardı. Bu dostluk on yıl sürdü. On yılın sonunda Mevlana ölümsüz eseri olan Meslevi'yi meydana getirdi. Ve böylece muhteşem bir edebiyat ve tasavvuf klasiği olan, Mesnevi tamamlanmış oldu. Uzun ve yorucu bir hayatın getirdiği yorgunluk Mevlana'yı yataklara düşürdü. Bütün tedavilere cevap vermeyen Mevlana 17 Aralık 1273 Yılında vefat etti...

Mevlana Konya'da bulunan babasının ve Selahaddin-i Zerkubi'nin de defnedildiği yere defnedildi. Sultan Veled sandukanın üzerine bir türbe yaptırarak günümüze kadar gelmesini sağladı. Mevlana'nın sevenleri, onun bir gazalinde de belirttiği üzere, vefat gecesinin bir ayrılık gecesi değil, bir visal gecesi olduğunu söylediler. Bunun için de o geceye Şeb-i Arus (Düğün Gecesi) adını vererek her yıl Şeb-i Arus'u andılar...

Mevlana'nın sevenleri, onun bir gazalinde de belirttiği üzere, vefat gecesinin bir ayrılık gecesi değil, bir visal gecesi olduğunu söylediler. Bunun için de o geceye Şeb-i Arus (Düğün Gecesi) adını verdiler ve ayinlerle ihya ettiler.

Mevlana günümüze sayısız eserler bırakmış olup bunlardan bir kaçı, Mesnevi, Divanı Kebir, Fihi Ma Fih, Mektuplar'dır. Vasiyetinde şu sözlere yer vermiştir. "Size, gizlide ve açıkta Allah'tan korkmayı, az yemeyi, az uyumayı, az konuşmayı, isyan ve günahları terk etmeyi, oruç tutmayı, namaza devam etmeyi, sürekli olarak şehveti terk etmeyi, bütün yaratıklardan gelen cefaya tahammüllü olmayı, aptal ve cahillerle oturmamayı, güzel davranışlı ve olgun kişilerle birlikte bulunmayı vasiyet ediyorum. İnsanların en hayırlısı, insanlara yararlı olandır. Sözü en hayırlısı az ve anlaşılır olanıdır."

Gönül dostu Mevlana'nın birkaç sözü ile kendilerini yat edelim.

Allah ile olduktan sonra, ölüm de ömür de hořtur.
Bir mum diğerini tutuşturmakla ışığından bir şey kaybetmez.
Ne mutlu o kimseye ki kendi ayıbını görür.
Soruda bilginde doęar, cevap da.
Ahlaksızların bağırışıyla, yürekli yiğitlerin naraları, tilkiyle aslanın sesi gibi meydandadır.